

D) OBSERVACIONS NORMATIVES

En aquest apartat es facilita el contingut de les referències normatives citades a l'apartat anterior, així com altres observacions que cal tenir presents.

S'ha de tenir en compte que les Programacions Docents s'han d'adequar a les característiques i als coneixement de l'alumnat i en això radica la importància de l'avaluació inicial dels alumnes, ja que pot fonamentar l'adopció per part del professorat de decisions relatives al seu contingut tal com s'exposa, com a exemple, a l'article 7 de l'Ordre de la consellera d'Educació, Cultura i Universitats de 6 de març de 2015 sobre l'avaluació de l'aprenentatge dels alumnes de l'educació primària a les Illes Balears.

Pel que respecta als ensenyament d'ESO i de Batxillerat, els departaments didàctics de les matèries lingüístiques han de coordinar les programacions docents.

Apartat 1: adequació i seqüenciació dels objectius generals de les àrees, matèries o àmbits.

- Decret 71/2008, de 27 de juny, pel qual s'estableix el currículum de l'educació infantil a les Illes Balears; article 10.3.
- Decret 32/2014, de 18 de juliol, pel qual s'estableix el currículum de l'educació primària a les Illes Balears, article 22.3a.
- Decret 34/2015, de 15 de maig pel qual s'estableix el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears, article 29.3a.
- Decret 35/2015, de 15 de maig, pel qual s'estableix el currículum del batxillerat a les Illes Balears, article 24.3a.

A partir dels objectius generals per a l'etapa de l'àrea o matèria, definits als currículums oficials, en les programacions docents cal fer la **distribució**

dels objectius per a cada curs, concretant-los i repetint-los amb el matisos que calgui segons els continguts que es treballen. Els **estàndards d'aprenentatge avaluables** són referents necessaris a partir dels quals es pot realitzar aquesta distribució i seqüenciació.

En el moment de fer aquesta concreció convé tenir en compte les relacions establertes entre les competències clau i els objectius, de manera que en la redacció dels objectius per curs s'incorporin les **competències a assolir**, quedant així unificats els dos referents curriculars.

La redacció dels objectius per curs, i en definitiva de les **competències a assolir**, es pot fer utilitzant un verb d'acció -cercar, analitzar, justificar, classificar, comparar,...- + components (sempre que sigui possible) conceptuals, procedimentals i actitudinals de les competències a assolir.

Apartat 2: indicadors d'assoliment de cada un dels objectius plantejats

El Decret 32/2014, a l'article 15.3 (Avaluació) i el Decret 34/2015, a l'article 17.4 determinen que els mestres/professors:

... han d'avaluar tant els aprenentatges dels alumnes com els processos d'ensenyament i la mateixa pràctica docent, per a la qual cosa s'han d'establir indicadors d'assoliment en les programacions docents.

Un indicador és una dada que ajuda a mesurar l'evolució d'un procés o d'una activitat. Ha de ser realista, clar, mesurable, precís i verificable, i ha de determinar les metes a assolir en un temps concret.

Els indicadors han de tenir com a finalitat obtenir informació significativa sobre un procés, sobre el grau d'assoliment d'uns objectius o d'unes competències que vénen concretades en els **estàndards d'aprenentatge** a fi de facilitar-ne l'avaluació i, per tant, la millora.

Apartat 3: seqüència dels continguts per a cada curs

Són el conjunt de coneixements, habilitats, destreses i actituds que contribueixen a assolir els objectius de l'etapa i a adquirir competències.

En el procés d'elaboració de les PD és fonamental la seqüenciació dels continguts per cursos, augmentant el nivell de dificultat.

Apartat 4: mètodes pedagògics

Són el conjunt d'accions, estratègies i procediments organitzats i planificats pels professors, de manera conscient i reflexiva, amb la finalitat de possibilitar l'aprenentatge dels alumnes i l'assoliment dels objectius plantejats.

Dins d'un aprenentatge competencial, els mètodes han de ser de caràcter actiu i contextualitzats, fomentant el grau de participació dels alumnes i possibilitant l'adquisició i l'ús dels coneixement en situacions reals. És així com els alumnes comprendran el que estan aprenent, sabran perquè aprenen i tendran capacitat d'emprar el que han utilitzat en altres situacions (funcionalitat).

Exemples referents d'aquestes metodologies són: l'aprenentatge per projectes, l'aprenentatge per problemes, estudis de casos...

Els mètodes pedagògics han de ser **coherents amb els plantejaments del projecte educatiu** del centre quant a principis i criteris bàsics que el caracteritzen referits a la intervenció educativa, l'orientació i l'avaluació, i amb el que es determina a la **concreció curricular** del centre.

Apartat 5: distribució espai-temps

Partint d'un enfocament sistèmic de l'educació, en què cada un dels elements del currículum està relacionat amb els altres, l'organització de l'aula és també un dels aspectes que s'ha de tenir en compte en les programacions docents. Com es disposen els espais i com es fa la distribució del temps esdevenen igualment importants en l'educació.

La distribució espai-temporal ha de possibilitar treballar diferents estratègies en el grup, a fi que els alumnes puguin i sàpiguen fer feina tant de manera individual com per parelles, en petit grup o en gran grup. Aquesta diversitat d'estratègies enriqueix els alumnes i els ajuda a desenvolupar una actitud de col·laboració amb els companys, de respecte, de responsabilitat, de participació i d'autonomia progressiva.

La distribució del mobiliari de l'aula ha de permetre l'organització de feines en grups i la realització d'activitats diferents i que propiciar l'organització de l'espai de manera que es faciliti la comunicació entre els aprenents, la interacció freqüent i organitzada i l'atenció a la diversitat.

Pel que respecta a la distribució temporal, s'han de tenir presents els criteris pedagògics que tenguí aprovat el centre per l'elaboració dels horaris dels alumnes, que cada curs són concretats a la Programació General Anual (PGA).

Apartat 6: activitats d'ampliació i de reforç

En aquest apartat s'ha de plantejar com seran els criteris bàsics que determinaran la planificació de les activitats d'ampliació o de reforç segons quan calguin.

Apartat 7: criteris d'avaluació i de qualificació

Són el referent específic per avaluar l'aprenentatge dels alumnes. Descriuen el que es vol valorar i que els alumnes han d'assolir, tant en coneixements com en competències; responen al que es pretén aconseguir en cada assignatura.

Serveixen de referència per valorar el què saben i què saben fer els alumnes a cada àrea o matèria.

Aquest apartat es pot organitzar de la següent manera:

- Adequació i seqüència dels criteris d'avaluació, per cursos.
- Procediments d'avaluació i criteris de qualificació de l'aprenentatge.
- Estratègies i procediments d'avaluació del procés d'ensenyament-aprenentatge.
- Criteris i procediments de recuperació.
- Criteris de promoció i de titulació (Quan correspongui).

Apartat 8: estàndards d'aprenentatge avaluable. *(Pot formar part de l'ap. 7)*

Són les especificacions dels criteris d'avaluació que permeten definir els resultats d'aprenentatge i que concreten el que l'alumne ha de saber, comprendre i saber fer en cada assignatura. Els estàndards d'aprenentatge s'han de distribuir i seqüenciar per a cada nivell.

Han de ser observables, mesurables i avaluable i han de permetre graduar el rendiment o desenvolupament assolit.

S'ha de tenir present que els estàndards d'aprenentatge contribueixen i faciliten el disseny de proves de diagnòstic.

.

Apartat 9: elements transversals tractats. (A EP i a ESO)

Els elements transversals bàsics que s'han de treballar a totes les àrees o matèries són:

- Comprensió lectora.
- Expressió oral i escrita.
- Comunicació audiovisual.
- Tecnologies de la informació i la comunicació.
- L'esperit emprenedor basat en aptituds com la creativitat, l'autonomia, la iniciativa, el treball en equip, la confiança en un mateix i el sentit crític.
- L'educació cívica i constitucional.

El tractament dels elements transversals han de tenir coherència amb el que està determinat al Projecte Educatiu de Centre (PEC) i a la Concreció Curricular (CC) del centre.

.

Apartat 10: materials i recursos didàctics que s'utilitzaran.

La selecció i l'ús de materials i recursos didàctics constitueix un aspecte essencial que està totalment relacionat amb la metodologia.

És primordial la implicació dels docents en l'elaboració i el disseny de diferents tipus de materials adaptats als diferents nivells, estils i ritmes d'aprenentatge de l'alumnat, cosa que garantirà una millor atenció la diversitat de l'aula.

Cal la potenciació de l'ús d'una varietat de materials i recursos, considerant especialment les TIC, que permeten accedir a recursos virtuals i que poden afavorir la innovació pedagògica i la possibilitat del canvi de la metodologia d'aprenentatge.

Pel que respecta als llibres de text, si és el cas, s'ha de tenir en compte

que a l'Ordre de la consellera d'Educació, Cultura i Universitats de dia 21 de juliol de 2014 per la qual es desplega el currículum de l'educació primària a les Illes Balears (BOIB 24/07/2014 núm. 100), en el seu Art. 10 s'exposa que els llibres de text i consulta no poden ser substituïts abans que transcorri un període mínim de quatre cursos acadèmics. Excepcionalment, quan la programació docent ho requereixi i amb l'informe favorable del Departament d'Inspecció Educativa, poden ser substituïts abans de la finalització del període esmentat.

Apartat 11: procediments de suport i de recuperació.

S'ha d'exposar, de manera general, com es planificarà el suport ordinari, sempre tenint en compte el que estigui establert en el Pla d'Atenció a la Diversitat (PAD) del centre.

Apartat 12: activitats complementàries i extraescolars que es pretenen fer des de l'equip docent.

S'han d'establir uns criteris generals a tenir en compte a l'hora de programar activitats complementàries i extraescolars. Les activitats complementàries i extraescolars s'hauran de concretar cada curs dins del marc de la Programació General Anual (PGA).

S'ha de tenir present que aquest tipus d'accions són altament motivadores per a l'alumnat i possibiliten la planificació d'activitats prèviament, durant i després de la pròpia acció educativa.

Apartat 13: contribució de la matèria a l'adquisició de les competències clau. (ESO i BAT)

Totes les àrees i matèries han de contribuir al desenvolupament competencial.

Les competències són les capacitats per aplicar de manera integrada els continguts propis de l'etapa educativa per aconseguir dur a terme activitats adequadament i resoldre problemes complexos eficaçment.

En aquest apartat s'ha especificar, d'una forma general, la contribució de la matèria al domini de les set competències claus, en un major o menor grau.

En els annexos dels Decrets en els que s'estableixen els currículums de

cada ensenyament (*Citats a l'apartat de normativa del present document*), s'exposen unes orientacions sobre la contribució de cada àrea o matèria a les competències claus.

Apartat 14: adaptacions necessàries per atendre l'alumnat amb NESE

Aquest apartat pot estar dividir en els següents subapartats:

- Criteris per a l'elaboració de les Adaptacions Curriculars.
- Mesures individuals de suport en vistes al desenvolupament de les competències i l'assoliment dels objectius

A l'hora de l'elaboració d'aquest apartat, s'ha de tenir present el que està recollit en el Pla d'Atenció a la Diversitat (PAD) del centre, que és el document que recull les actuacions que el centre preveu per ajustar l'atenció educativa a les característiques i necessitats de tot l'alumnat.

Apartat 15: seguiment de la PD. Indicadors d'assoliment.

Els mestres/professors han d'avaluar tant els aprenentatges dels alumnes com els processos d'ensenyament i la mateixa pràctica docent, per a la qual cosa s'han d'establir indicadors d'assoliment en les programacions docents.

(Decret 32/2014. Article 15. 3 i Decret 34/2015. Article 17.4.)

Aquests indicadors serviran per poder comprovar el grau de compliment de la Programació Docent i seran bons referents a tenir en compte en vistes a les modificacions d'aquesta.

Apartat 16: prevenció de la violència de gènere, etc

Aquests valors i principis s'han d'incloure en alguna programació docent, tant a l'Educació Primària, com a l'Educació Secundària Obligatoria.

En un nivell més concret i específic, el que s'ha de cercar és el foment de:

- La igualtat efectiva entre homes i dones i la prevenció de la violència de gènere, i dels valors inherents al principi d'igualtat de tracte i de no-discriminació per qualsevol condició o circumstància personal o social.
- L'aprenentatge de la prevenció i la resolució pacífica de conflictes en tots els àmbits de la vida personal, familiar i social, així com dels valors que sustenten la llibertat, la pau, la justícia, la igualtat, el pluralisme polític, la democràcia, el respecte als drets humans i el rebuig a la violència, el respecte i la consideració a les víctimes del terrorisme, la pluralitat, el respecte a l'Estat de dret i la prevenció del terrorisme i de qualsevol altre tipus de violència.